

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2016

**REKENINGKUNDE
MEMORANDUM**

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde items strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbele penalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. Besonderhede) is van toepassing slegs indien die kandidaat punte verdien het vir die bedrae.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir publieke verspreiding nie omdat sekere items as foutief mag voorkom. Die aanpassings is gemaak as gevolg van nuanse in sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerkings moet merker die redelikheid van die bewerking ondersoek en ten minste een deel van die antwoord moet korrek wees voor die punte toegeken word.
10. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat die kandidate nie volpunte toegeken word vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie.
11. Wees versigtig vir kandidate wat geldige alternatiewe antwoorde buite die nasienriglyn verskaf
12. Kodes: f = vreemde items; p = plasing/aanbieding.

Hierdie memorandum bestaan uit 15 bladsye.

VRAAG 1: KOSTE REKENINGKUNDE

1.1

Kies 'n gepaste voorbeeld/verduideliking uit KOLOM B om te pas by die term in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–E) teenoor die vraagnommer, (1.1.1–1.1.5).

1.1.1	C	✓
1.1.2	D	✓
1.1.3	E	✓
1.1.4	A	✓
1.1.5	B	✓

5

1.2 SIDDHI BASKET INK.

1.2.1 Fabrieksboekoste

Voorman se salaris	198 000
Waardevermindering op fabriek en toerusting	86 560
Huuruitgawe ($107\,240 \times \frac{5}{7}$)	76 600 ✓✓
Water en elektrisiteit ($118\,520 \times 75\%$)	88 890 ✓✓
Versekering ($34\,845 \times \frac{2}{3}$)	23 230 ✓✓
Diverse uitgawes ($22\,600 \times 65\%$)	14 690 ✓✓
Bewerking Een deel korrek	487 970 ✓

9

Produksiekostestaat op 29 Februarie 2016

Grondstofkoste ($42\,400 \checkmark + 745\,500 \checkmark + 38\,500 \checkmark - 37\,600 \checkmark$)	788 800 Een deel korrek	✓
Direkte arbeidskoste Balanserende bedrag	333 230	✓
Primêre koste Bewerking (DGK + DAK)	1 122 030	✓
Fabrieksboekoste Sien nota hierbo	487 970	✓
Totale vervaardigingskoste Bewerking (min GiB b/s)	1 610 000	✓
Goedere in bewerking (beginsaldo)	27 600	✓
Bewerking (plus GiB e/s)	1 637 600	✓
Goedere in bewerking (eindsaldo)	(36 800)	✓
Totale koste van produksie van klaarprodukte 18 400 x R87	1 600 800 Bewerking	✓✓

14

1.3 KUNAL SE VEILIGHEIDSHKKE

1.3.1 Bereken die gelykbreekpunt

$$\frac{136\,800 + 76\,800 \checkmark + 60\,000 \checkmark}{R860 \checkmark - (180 + 255 + 155) \checkmark \checkmark} = 506,7 \text{ (507) eenhede } \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

590 (2 punte)

6

1.3.2 Vergelyk en lewer kommentaar oor die gelykbreekpunt en die vlak van produksie gedurende die afgelope twee jaar. Haal syfers aan.

Vergelyking van die GBP met die vlak van produksie (met syfers). ✓✓
 Vergelyking van die 2015 en 2016 (GBP en/of produksie – met syfers). ✓✓
 Algemene kommentaar. ✓✓

Verwys na bewerkings in 1.3.1

Die besigheid kon nie gelykbreek gedurende die huidige jaar (GBP: 507 eenhede/ geproduseer 480 eenhede). Besigheid het verlies gely / laer omset as vorige jaar. Die besigheid het hierdie jaar minder eenhede vervaardig as verlede jaar (540 in 2015 / 480 in 2016).

Die besigheid het verlede jaar 32 (540 – 508) eenhede meer as die gelykbreekpunt vervaardig.

6

1.3.3 Gee TWEE gepaste redes vir die toename in direkte grondstofkoste en maak EEN voorstel aan Kunal hoe om hierdie koste te beheer.

TWEE REDES:

Enige geldige redes ✓✓ ✓✓

- Verhoogde koste a.g.v. inflasie / vervoerkoste / skaarsheid.
- Vermorsing a.g.v. swak vakmanskap.
- Diefstal van grondstowwe a.g.v. swak interne beheer.

EEN VOORSTEL:

Enige geldige voorstel wat verband hou met die rede wat geïdentifiseer is. ✓

- Soek na goedkoper verskaffers sonder om kwaliteit in te boet.
- Onderhandel oor vervoer en afleweringkoste.
- Trek voordeel uit hoeveelheidskortings (grootmaataankope).
- Sorg dat werkers opgelei is en hou goeie toesig om vermorsing te verminder.
- Kontroleer voorraad gereeld om tekorte te identifiseer.

5

VRAAG 1:
TOTALE
PUNTE

45

VRAAG 2: REKONSILIASIES**2.1 WAAR OF ONWAAR:**

2.1.1	Waar	✓
2.1.2	Onwaar	✓
2.1.3	Waar	✓

3

2.2 Bankrekonsiliasie**2.2.1 Bereken die korrekte saldo van die Bankrekening in die Algemene grootboek op 31 Julie 2016.**

$$11\,743 - 45 \checkmark - 132 \checkmark + 23 \checkmark - 325 \checkmark - 475 \checkmark + 522 \checkmark + 189 \checkmark \checkmark = 11\,500 \checkmark$$

Een deel korrek

Aanvaar alternatiewe aanbiedinge soos kolomme/grootboekrekeninge, ens.

9

2.2.2 BANKREKONSILIASIESTAAT OP 31 JULIE 2016

	Debiet	Krediet
Dt saldo volgens Bankrekening	11 500 ☒ <small>Verwys 2.2.1</small>	
Dt uitstaande tjeks: Nr. 1287	675 ☒	
Nr. 1299	2 010 ☒	
Kt deposito nie aangeteken 28/07/16		4 410 ☒
Kt bedrag gedupliseer op bankstaat		325 ☒
Kt saldo volgens bankstaat		9 450 ☒ <small>Balanserende bedrag</small>
	14 185	14 185 ☒
- 1 (maks -2) vir swak aanbieding (foutiewe of geen besonderhede)		Bewerking – Een deel korrek

7

2.2.3 Gee EEN rede waarom die interne ouditeur bekommerd is oor Lucky se werksomskrywing.

Geldige rede ✓✓

- Lucky is die enigste persoon wat kontant beheer (geen verdeling van pligte).
- Dit lei tot moontlikheid van wanbestuur en bedrog.
- Lucky het geen toesighouer oor hom nie: kan lei tot afskeep van sy take/pligte.

2

2.2.4 Verduidelik aan Lucky waarom dit nodig is om elke maand 'n bankrekonsiliasiestaat op te stel. Verskaf TWEE punte.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

Om die besigheid se rekords te kontroleer met die bank se rekords.
 Om uitstaande tjeks en deposito's te identifiseer.
 Om foute en weglatings op te spoor en te korrigeer.
 Om tjeks wat verjaar het, bankkoste, rente en/of debietorders aan te teken.
 Effektiewe kontantbestuur / interne beheermeganisme.

4

2.3 Krediteurerekonsiliasie

2.3.1

NR.	SALDO VAN KREDITEUR- GROOTBOEKREKENING	SALDO VOLGENS REKENINGSTAAT
Saldo	87 320	95 400
(i)	- 6 500 ✓	- 6 500 ✓
(ii)		+ 900 ✓✓
(iii)		- 800 ✓
(iv)	+ 1 250 ✓	
(v)	- 4 000 ✓✓	
(vi)	+ 3 530 ✓	
	+ 2 400 ✓	
(vii)		- 5 000 ✓
TOTAAL	84 000 ☒ *	84 000

12

Punte toegeken vir korrekte teken met bedrag. Aanvaar hakies vir negatiewe bedrae.

* Bewerking. Een deel korrek vir beide totale (totale hoef nie dieselfde te wees nie).

2.3.2

Watter advies kan jy, as interne ouditeur, gee aan die eienaar aangaande die aankoop van goedere deur die besigheid se rekening? Verwys na 'n AARP-beginsel in jou verduideliking.

Enige geldige verduideliking ✓✓

Verwysing na die AARP-beginsel ✓

- Die eienaar behoort nie die besigheidsrekening te gebruik vir privaatgebruik nie.
- Privaatgebruik word altyd aangeteken as Onttrekkings.
- Die besigheid se rekening sal nie die ware inligting i.v.m. die besigheid se bedrywighede weerspieël nie.

Sake-entiteitsbeginsel

3

VRAAG 2:
TOTALE
PUNTE

40

VRAAG 3: VASTE BATES EN FINANSIËLE STATE VAN MAATSKAPPYE**3.1.1****ALGEMENE GROOTBOEK VAN MICAILA BPK.
BATEVERKOPEREKENING (N12)**

2015 Des	31	Toerusting	66 200 ✓*	2015 Des	31	Opgehoopte waardevermindering op toerusting (43 225 ✓ + 8 275 ✓)	51 500 ✓ Een deel korrek
		Wins met verkoop van bate	300 ✓ Balanserende bedrag			Bank	15 000 ✓*
			66 500				66 500
						*Bedrag en besonderhede moet korrek wees	

6

3.1.2 Bereken die totale waardevermindering op toerusting.

$$966\,200 - 66\,200 = 900\,000 \checkmark \times 15\% = 135\,000 \checkmark$$

$$66\,200 \times 15\% \times \frac{10}{12} = 8\,275 \checkmark \checkmark$$

$$\text{Totaal: } 135\,000 + 8\,275 = 143\,275 \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

5

3.1.3 Bereken die drawaarde van toerusting.

$$\begin{aligned} & \text{Toerusting: } 966\,200 \checkmark - \overset{(66\,200 - 51\,500)}{549\,600 \checkmark} - \overset{\text{Verwys 3.1.2}}{14\,700 \checkmark} - 143\,275 \checkmark \\ & = 258\,625 \checkmark \text{ Een deel korrek} \end{aligned}$$

Aanvaar alternatiewe aanbieding van inligting, ook in 'n nota-vorm.

5

3.2 Inkomstestaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016.

	Verkope	3 402 000
	Koste van verkope (2 250 000 ✓✓ + 30 000 ✓✓)	(2 280 000) ✓
6	Bruto wins	1 122 000 ✓*
	Ander inkomstes	164 950
	Huurinkomste (98 523 ✓ + 9 523 ✓✓)	108 046 ✓
	Kommissie-inkomste (60 281 ✓ – 5 577 ✓)	54 704 ✓
	Wins met verkoop van bate	300 ✓
	Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering	1 900 ✓✓
11	Bruto bedryfsinkomste	1 286 950 ✓
	Bedryfsuitgawes	(1 057 005)
	Ouditfooie	27 500
	Diverse uitgawes	76 120
	Munisipale dienste	215 800
	Salarisse en lone	235 820 ✓
	Direkteursfooie (316 100 ✓ + 10 900 ✓✓)	327 000 ✓
	Korting toegestaan (6 330 ✓ – 180 ✓✓)	6 150 ✓
	Verbruiksgoedere (24 770 ✓ – 1 970 ✓)	22 800 ✓
	Handelsvoorraadtekort	2 540 ✓
	Waardevermindering Verwys 3.1.2	143 275 ✓
15	Bedryfswins	229 945 ✓*
	Rente-inkomste (220 000 x 8,5% x $\frac{9}{12}$)	14 025 ✓✓
	Wins voor rente-uitgawe	243 970
	Rente-uitgawe (1 064 000 – 975 400)	(88 600) ✓✓
	Netto wins voor inkomstebelasting	155 370
	Inkomstebelasting	(46 770) ✓
6	Netto wins na inkomstebelasting	108 600 ✓*

-1 vir vreemde items (maks -2)

Alle metodepunte: Bewerking. Een deel korrek, / * moet afgetrek word

3.3 **HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE.**

Debiteurekontrole (280 200 + 3 600 ✓ + 1 200 ✓)	285 000 ✓
Voorsiening vir oninbare skuld (2,5% van debiteurekontrole)	(7 125) ☒
Netto handelsdebiteure (Hierdie stap nie noodsaaklik nie)	277 875
Opgelope inkomste (9 523 + 4 675) 1 punt elk. Verwys na 3.2 vir bedrae	14 198 ✓ ☒
SAID: Inkomstebelasting	3 570 ✓
Bewerking, Een deel korrek	295 643 ☒

8

3.4 **Uittreksel: BEDRYFSBATES afdeling van die Balansstaat.**

BEDRYFSBATES Bewerking Een deel korrek	741 225 ☒
Vorraad (415 400 – 2 540) + 1 970	414 830 ✓✓
Handels- en ander ontvangbare bedrae Sien 3.3	295 643 ☒
Kontant en kontantekwivalente (34 172 ✓ – 3 420 ✓✓)	30 752 ☒

8

**VRAAG 3:
TOTALE
PUNTE**

70

VRAAG 4: FINANSIËLE STATE, KONTANTVLOEI EN INTERPRETASIE**4.1 AANDELEKAPITAAL****Gemagtigde aandelekapitaal****1 200 000 gewone aandele****Uitgereikte aandelekapitaal**

820 000	Gewone aandele (1 Julie 2015)	7 134 000
180 000	Aandele uitgereik teen R9,20 elk Bewerking	1 656 000 ☒
(75 000) ✓	Aandele teruggekoop Een deel korrek; in hakies (gemiddelde aandeleprys R8,79 elk ✓✓)	(659 250) ☒
925 000 ☒ Bewerking	Gewone aandele (30 Junie 2016) Bewerking	8 130 750 ☒

7**4.2 KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2016**

KONTANT UIT BEDRYFSAKTIVITEITE	
Kontant gegenereer uit bedrywighede	
Rente betaal	(675 000)
Inkomstebelasting betaal – 15 500 ✓ + 656 100 ✓ – 34 600 ✓ *	(606 000) ☒ #
Dividende betaal 369 000 ✓ + 795 400 ✓✓ *	(1 164 400) ☒ #
KONTANT UIT BELEGGINGSAKTIVITEITE	
Vaste bates aangekoop	(856 450)
Opbrengs uit die verkoop van vaste bates – 11 935 460 ✓ + 856 450 ✓ + 12 363 550 ✓ – 1 256 340 ✓ *	28 200 ☒
Toename in vaste deposito	330 000
KONTANT UIT FINANSIERINGSAKTIVITEITE	(231 500) ☒
Opbrengs uit aandele verkoop	1 656 000 ☒
Fondse aangewend vir terugkoop van aandele (75 000 x 9,30)	(697 500) ✓ ☒ #
Afname in lening (5 300 000 – 4 110 000)	(1 190 000) ✓ ☒ #
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	442 670 ☒
Kontant en kontantekwivalente (1 Julie 2015)	(48 370) ✓✓
Kontant en kontantekwivalente (30 Junie 2016)	394 300

22

* Aanvaar alternatiewe aanbiedings vir berekening, soos bv. tekens omgekeer of die gebruik van grootboekrekeninge.

Om die metodepunt te verdien, toets bewerkings, een deel korrek en uitvloeit moet duidelik aangedui word deur hakies.

4.3

4.3.1 Bereken die persentasie bedryfswins op totale verkope.

$$\frac{2\,810\,000 \checkmark}{14\,784\,000 \checkmark} \times 100 = 19\% \quad \checkmark \text{ Een deel korrek; moet \% wees.}$$

3

4.3.2 Bereken die gemiddelde debiteure invorderingstermyn (in dae).

$$\frac{\frac{1}{2} \checkmark (575\,500 \checkmark + 892\,800 \checkmark)}{7\,392\,000 \checkmark} \times 365 = 36,3 \text{ dae} \quad \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

5

4.3.3 Bereken die netto batewaarde per aandeel

$$\frac{9\,339\,010 \checkmark}{925\,000 \checkmark \checkmark} \times 100 \text{ sent} = 1\,009,6 \text{ sent} \quad \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

Aanvaar ook 1 010 sent

4

4.3.4 Bereken die skuld/ekwiteitsverhouding.

$$4\,110\,000 \checkmark : 9\,339\,010 \checkmark = 0,4 : 1 \quad \checkmark \text{ Een deel korrek (x : 1)}$$

3

4.4 Lewer kommentaar oor die likiditeit van die besigheid. Haal DRIE finansiële aanwysers (met syfers) aan in jou verduideliking.

Finansiële aanwysers en syfers $\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark \checkmark \checkmark$
 Geldige kommentaar $\checkmark \checkmark$

Enige drie van:

Bedryfsverhouding: 1,1 : 1 tot 1,8 : 1

Vuurproefverhouding: 0,5 : 1 tot 1,1 : 1

Debiteure invorderingstermyn: 42 dae tot 36,3 dae (Sien 4.3.2)

Algemene kommentaar:

Die likiditeit het oor die algemeen verbeter. Die besigheid is in staat om sy kort-termyn skuld met bedryfsbates te betaal.

Daar is 'n verbetering in die debiteure invorderingstermyn – alhoewel die verlangde 30 dae nog nie bereik is nie.

(Moet nie krediteure betalingstermyn as 'n opsie aanvaar nie.)

8

4.5

Sommige aandeelhouders voel die maatskappy het te veel van die lening terugbetaal. Wat sal jou antwoord aan hulle wees? Verwys na TWEE finansiële aanwysers met relevante syfers om jou antwoord te motiveer.

Finansiële aanwysers en syfers ✓✓ ✓✓
Geldige kommentaar ✓✓

Relevante finansiële aanwysers:

Skuld/ekwiteitsverhouding: verbeter van 0,7 : 1 tot 0,4 : 1 (Sien 4.3.4)

Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend: verbeter van 17% tot 21,3 %

Rentekoers op lenings: 11%

Die maatskappy is laaggerat (maak nie te veel gebruik van lenings nie).

Dit is ook positief gerat (Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend is hoër as die rentekoers op lenings).

Dit was nie vir die maatskappy nodig om groot dele van die lening terug te betaal nie, solank die maatskappy 'n beter opbrengs op belegging kan genereer as die koste van die lening (rentekoers).

6

4.6

Lewer kommentaar oor die dividendbeleid van die besigheid en verduidelik die effek hiervan op die besigheid. Haal TWEE finansiële aanwysers aan in jou antwoord.

Finansiële aanwysers en syfers ✓✓ ✓✓
Geldige kommentaar ✓✓

Die maatskappy het in 2015 100% van sy verdienste uitbetaal (VPA 164 sent en DPA was 164 sent).

Die direkteure het besluit om geen fondse van die netto wins terug te hou nie.

In 2016, het die direkteure 17% van die verdienste teruggehou (83% uitbetaal).

Hulle het 150 sent (DPA) van die 180 sent (VPA) uitbetaal. Alhoewel die VPA toegeneem het vanaf 2015, het die direkteure hierdie jaar 'n laer dividend uitbetaal. (Hierdie verandering in die dividendbeleid sou in die direkteuresverslag verduidelik gewees het.) Daar is dalk planne vir uitbreiding of groei in die maatskappy.

6

4.7

'n Aandeelhouer het gekla oor die uitgifteprys van die nuwe aandeel op 1 April 2016. Waarom, dink jy, het sy gekla? Haal TWEE finansiële aanwysers, met syfers, aan in jou antwoord.

Finansiële aanwysers en syfers ✓✓ ✓✓
Geldige kommentaar ✓✓

Relevante finansiële aanwysers:

Netto batewaarde: 992 sent in 2015 – 1 010 sent in 2016

Markprys van aandeel: 1 000 sent in 2015 – 1 100 in 2016

- Die maatskappy se aandeel groei in waarde.
- Nuwe aandeel is uitgereik (920 sent) teen 'n waarde wat laer is as die netto batewaarde en die markprys.
- Nuwe aandeelhouders het voordeel getrek uit die laer prys wat hulle betaal het.
- Die maatskappy het nie die kans benut om addisionele fondse te genereer met die uitreik van hierdie aandeel nie.
- Die direkteure se motiewe mag onder verdenking wees.
- Die aandeelhouer se klagte is geregverdig – dit moet by die AJV opgehaal word.

6

**VRAAG 4:
TOTALE
PUNTE**

70

VRAAG 5: VOORRAADWAARDERING, BTW EN PROBLEEMOPLOSSING**5.1 VOORRAADWAARDERING****5.1.1 Bereken die volgende vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2016:**

Bereken die waarde van die slotvoorraad $\begin{array}{r} 30\,550 \checkmark + 156\,050 \checkmark \quad (5 \times 150) \quad (10 \times 140) \\ \quad \quad \quad - 750 \checkmark \quad - 1\,400 \checkmark \\ \hline 200 \checkmark + 1\,005 \checkmark - 15 \checkmark \\ \\ = \frac{184\,450}{1\,190} = 155 \text{ (geweegde gemiddelde)} \quad 155 \checkmark \times 160 \checkmark \\ \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad = 24\,800 \checkmark \text{ Een deel korrek} \end{array}$	10
Bereken die koste van verkope $184\,450 - 24\,800 \checkmark = 159\,650 \checkmark \text{ Een deel korrek}$ <div style="text-align: center; font-size: small;">Sien bo</div>	2
Bereken die bruto wins $993 \times 220 = 218\,460 \text{ (verkope)}$ $218\,460 \checkmark \checkmark - 159\,650 \checkmark = 58\,810 \checkmark \text{ Een deel korrek}$ <div style="text-align: center; font-size: small;">Sien bo</div>	4

5.1.2 Piet het probleme ondervind met diefstal van voorraad en het sekuriteitskameras geïnstalleer. Ten spyte hiervan, is hy daarvan oortuig dat sakrekenaars nog steeds gesteel word.

Bereken die aantal eenhede wat vermis word. $(200 + 1\,005 - 5 - 10) = 1\,190 \checkmark - 993 \checkmark - 160 \checkmark = 37 \text{ eenhede } \checkmark$ <div style="display: flex; justify-content: space-between; font-size: small;"> Verwys 5.1.1 Een deel korrek </div>	4
Gee 'n ander opsie wat Piet kan gebruik om die probleem op te los. Enige geldige opsie/voorstel $\checkmark \checkmark$ Doen willekeurige fisiese voorraadtelling. Kry sekuriteit by uitgange. Plaas sekuriteitskyfies in produkte wat by kasregisters gedeaktiveer moet word.	2

5.1.3 Die tydperk van voorraad voorhande vir sakrekenaars is akkuraat bereken op 64 dae. Lewer kommentaar en sê of dit voldoende is vir hierdie produk.

Een geldige punt $\checkmark \checkmark$ <ul style="list-style-type: none"> Sakrekenaars is duursame items wat vir 'n lang tyd in voorraad gehou kan word. Dit is wenslik om ekstra voorraad te hê tydens eksamentye en aan die begin van die skooljaar, wanneer verkope hoër behoort te wees as ander tye. Tegnologiese veranderinge kan veroorsaak dat sommige sakrekenaars verouderd raak. Dit is iets om in ag te neem wanneer voorraad aangekoop word. 	2
---	---

5.2 BELASTING OP TOEGEVOEGDE WAARDE (BTW)

Vul slegs bedrae in. Besonderhede word nie verlang nie.

BTW-KONTROLE	
17 472 ✓✓	4 778
448 ✓	25 844 ✓
2 212 ✓	210 ✓
	490 ✓
	2 310 ✓
20 132	33 632

Vul bedrag in die korrekte blokkie in.

Ontvangbaar	
Betaalbaar	13 500 ☒ ✓

Metodepunt vir bedrag en punt vir korrekte kolom volgens bewerkings.

10

5.3 PROBLEEMOPLOSSING:

	PROBLEEM GEÏDENTIFISEER (met syfers) Identifisering van probleem ✓ Aanhaal van syfers ✓	OPLOSSING OF ADVIES Een geldige punt ✓
SMART STRAAT	Hoë voorraad sakke (80 opening en 82 slot) Hulle het steeds 120 eenhede ontvang terwyl hulle nog voorraad gehad het. OF Verlore sakke – (8) $80 + 120 - 110 = 90$ behoort voorhande te wees	Voorsien voorraad o.g.v. verkope/vraag. Dra voorraad oor na die ander stalletjie – toon beter verkope. OF Voorraadbeheer moet daaglik gedoen word. Oefen beheer uit oor uitstal-area van voorraad.
JAMES STRAAT	Sakke verkoop goed, maar kontant word vermis. $R45 \times 130 = R5\,850 - 5\,500$ (R350 kort) OF Pette is nie goeie verkoper nie – hoë slotvoorraad / slegs 70 is verkoop.	Doen daaglikse rekonsiliasies met assistent – kontrole oor kontant. OF Monitor verkope en bestel daarvolgens. Dra pette oor na ander stalletjie. Heroorweeg winsopslag om verkope te verhoog. Oorweeg kommissie om verkope te verhoog. Adverteer pette om verkope te verhoog.

6

VRAAG 5:
TOTALE
PUNTE

40

VRAAG 6: BEGROTINGS**6.1.1 Verduidelik waarom oninbare skuld nie in 'n kontantbegroting verskyn nie.**

Enige geldige verduideliking ✓✓

Oninbare skuld is 'n nie-kontant uitgawe. Dit het niks te doen met die vloei van kontant nie.

2

6.1.2 Verduidelik waarom 'n kontantbegroting 'n effektiewe vorm van interne kontrole is. Gee EEN rede.

Enige geldige rede ✓✓

- Dit help met die beplanning van ontvangstes en betalings.
- Dit vestig die aandag op betalings (uitgawes) wat nie goed beheer word nie.
- Dit help om te verseker dat kontant beskikbaar is vir noodsaaklike betalings.

2

6.2 ALGOA BPK.

MAANDE	KREDIET-VERKOPE	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER
Julie	108 000	12 960		
Augustus	104 400	46 980	12 528	
September	93 000	37 200	41 850	11 160 ✓✓
Oktober	102 000		40 800	45 900 ✓✓
November	111 600			44 640 ✓✓
Totale invorderings van debiteure			95 178	101 700 ☑

7

	Berekeninge	Antwoord
(a)	$16\,985 \times \frac{100}{107,5}$	15 800 ✓✓
(b)	$116\,250 \times 20\%$	23 250 ✓✓
(c)	$106\,250 \checkmark \times 80\% \checkmark = 85\,000 \times 95\%$ $21\,250 \times 80/20 = 85\,000$	80 750 ☑ Een deel korrek
(d)	$\frac{8\,160}{68\,000} \times 100 = 12\% \checkmark\checkmark$ $74\,400 \times 12\%$	8 928 ☑ Een deel korrek
(e)	$\frac{513\,000}{5,40} = 95\,000 \checkmark + 515\,000 \checkmark = 610\,000 \times 0,15$	91 500 ☑ Een deel korrek

13

6.2.3 Bereken:

Bereken die leningsbedrag wat terugbetaal sal word op 1 November 2016.	
$2\,000 \times 12/0,1 = 240\,000 \checkmark$ $1\,750 \times 12/0,1 = 210\,000 \checkmark$	30 000 sal terugbetaal word. ☒ Een deel korrek
Bereken die totale koste van 'n nuwe voertuig aangekoop op 31 Julie 2016.	
$4\,750 \times 48 = 228\,000 \checkmark\checkmark + 40\,000 \checkmark = 268\,000 \checkmark$ Een deel korrek	

3

4

6.2.4 'n Jong aandeelhouer is van mening dat die maatskappy nie geld moet spandeer aan personeelopleiding nie; hulle moet opgeleide personeel aanstel. Verduidelik waarom die maatskappy geld spandeer aan personeelopleiding. Gee EEN punt.

'n Geldige verduideliking $\checkmark\checkmark$

- Die maatskappy moet in staat wees om te wys dat hulle bydra tot die groei en ontwikkeling van die gemeenskap wat die besigheid ondersteun (die drievoudige slotreël). "Triple bottom line"
- Terugploeg in die gemeenskap.
- Betrokke by ekonomiese groei.
- Korporatiewe sosiale verantwoordelikheid en die King kode vereis dat maatskappye in hul gemeenskap terugploeg.

2

Wat kan die besigheid doen om te verseker dat opgeleide personeel in diens van die besigheid aanbly? Gee EEN punt.

'n Geldige verduideliking $\checkmark\checkmark$

- Maak seker dat markverwante salarisse betaal word.
- Laat werknemers gewaardeerd voel.
- Laat werknemers kontrakte teken om hulle vir 'n spesifieke tyd aan die onderneming te bind.
- Bied winsdelingsgeleenthede aan werknemers.

2

VRAAG 6:
TOTALE
PUNTE

35

TOTAAL: 300